

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

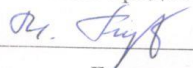
Министерство образования и науки Республики Татарстан

Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района

МБОУ "Новочутинская ООШ"

РАССМОТРЕНО

Руководитель ШМО
учителей предметников

Гиззатуллина Ч.Я.
Протокол №1
от «25» августа 2025 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора
по УВР

Кагирова Л.И.
Протокол №1
от «27» августа 2025

УТВЕРЖДЕНО

Директор МБОУ
"Новочутинская ООШ"

Закирова Л.М.
Приказ №40
от «30» августа 2025 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная литература (тат.)»

для обучающихся 2-4 классов

Новые Пути 2025-2026

Аңлатма язуы

Әдәби уку – башлангыч мәктәптә төп гуманитар предметларның берсе, чөнки укучы әдәби уку ярдәмендә башка предметларны да үзләштерү мөмкинлегенә ия була. Бу фән аша кече яшьтәге мәктәп баласына һәрьяклы белем бирелә. Укучының аңы дөньяны дәрәс күзаллы алырлык уяу була. Бары тик югары аң тәрбияләп кенә әйләнә-тирәне дәрәс аңларга өйрәтергә мөмкин. Башлангыч гомуми белем бирү мәктәбендә «Әдәби уку» предметын өйрәтү аша укучыларда татар әдәбиятының күп мәдәниятле дөньядагы роле һәм әһәмияте турында беренчел күзаллау формалаша.

Матур әдәбият әсәрләре яшь буынның күңелен, хисләрен баетуда, аларның тирә-яктагы тормышны һәм кешеләрне аңлай башлавында, нәрсәнең яхшы һәм матур, ямьсез һәм начар булуын төшенүдә, зәвыгын тәрбияләүдә, туган халкының рухи дөньясы белән азыклануында бик тә үтемле, көчле тәһсир итүче нигез булып тора. Чөнки әдәбият – сүз сәнгате. Аның шушы зур мөмкинлекләрен тиешенчә файдалану – әдәбият укытуның төп максаты.

Максат

Дәрәс һәм йөгәрек уку күнекмәләре булдыру, халык авыз иҗаты, язучы һәм шагыйрьләр әсәрләре белән якыннан таныштыру, чәчмә һәм шигъри әсәрләргә укып, эстетик ләззәт алырга өйрәтү.

Бурычлар

- әдәби әсәрләргә дәрәс, сәнгатьле, тиз укырга һәм аңларга өйрәтү
- әдәби текст белән эшләү, текст эчтәлеген үз сүзләре белән сөйләү күнекмәсе камилләштерү
- балаларга мавықтыргыч сюжетлы әсәрләр укыту,
- дәрәсләрдәге проблеманы үзе белеп, аңлап чишәргә күнектерү
- белем алу күнекмәләре булдыру әдәби әсәргә аңлай, анализлай белү.
- мөстәкыйль рәвештә әсәрләргә укырга һәм үзләштерергә күнектерү, китапка кызыксыну булдыру, алган белемне кулланып белү.
- әдәби әсәрләргә уку һәм өйрәтү барышында нәни укучыларда рухи һәм әхлакый кыйммәтләр хакында, уңай һәм тискәре сыйфатлар, яхшылык һәм яманлык турында күзаллау булдыру.

Әдәби уку дәрәсләренен төп максаты - уку елы дәвамында балада дәрәс һәм йөгәрек уку күнекмәләре булдыру, халык авыз иҗаты, язучы һәм шагыйрьләр әсәрләре белән якыннан таныштыру, чәчмә һәм шигъри әсәрләргә укып эстетик ләззәт алырга өйрәтү.

Бурычлары:

исеме буенча текстның эчтәлеген күзалларга; күзәтү эшчәнлеген формалаштырырга; әдәби һәм сәнгать әсәрләреннән аерым детальләргә табып, барлык ваклыклары белән сөйләп бирергә; аерым детальләргә нигезләнеп, таралган төрле мәгълүматларны берләштереп, бербөтен картина тудырып гомумиләштерергә; «акыллы өлкәннәр» белән хат аша аралашу ихтыяжы формалаштырырга өйрәнергә тиеш була.

2 сыйныфта әдәби уку дәресләренең **төп максаты**: матур әдәбият әсәрләрен форма һәм эчтәлек берлегендә аңларга һәм анализларга өйрәтү, логик фикерләү сәләтен үстерү һәм камилләштерү, балаларның рухи дөньяларын баеп.

Өлеге максат түбәндәге **бурычларны** алга куя:

- Укучы үзенә кирәкле информацияне “Эчтәлек” битенә карап таба белергә; исеме буенча текстның эчтәлеген күзалларга; күзәтү эшчәнлеген формалаштырырга; әдәби һәм сәнгать әсәрләреннән аерым детальләргә табып, барлык ваклыклары белән сөйләп бирергә;
- Хайваннар турындагы әкият үзенчәлекләре белән таныштыру;
- Күзәтүчәнлек, хыяллана белүчәнлек, дуслар белән аралашу, ярата һәм яратыла белүнең байлык һәм рухи кыйммәт икәнлегенә турында күзаллау булдыру;
- Матурлык – ул сине чолгап алган тирәлек, бары тик аны күрә белергә генә кирәклегенә турында төшенчә бирү;
- Текстта ориентлаша белергә өйрәтү: бүлекләргә өлешләргә бүлү, кирәкле урынны табып укып күрсәтү, хисләр белән белдерелгән өзекнең эчтәлеген ачыклау; әдәби әсәрләргә бәй биргәндә һәм сәнгать әсәрләрен караганда, предметка “синең карашың һәм бәй – синең әсәрне аңлау идеяң” икәнлеген җайлап төшендерү.

2нче сыйныф укучылары белергә тиеш:

- 2-3 татар классигының исемнә;
- 2-3 хәзерге заман язучысы яки шагыйрененң исемнә, алар язган әсәрләргә һәм әсәрләреннән эчтәлеген;
- Баланың үзенә иң ошаган авторның берничә әсәрен.

Укучы башкара алырга тиеш:

- Әсәрдәге сүзләргә дөрес әйтеп, кычкырып һәм эчтән укый белү.
- Шигырьләргә сәнгатьле итеп уку.
- Әсәрнең мәгънәви кисәкләргә арасындагы бәйләнешләргә ачыклау, төп фикерне билгеләү һәм аны үз сүзләргә белән әйтеп бирә белү.
- Төрле авторларның 6-8 шигырен яттан сөйләү.

- Кыска күлөмлө эсэрлэрнең эчтәлеген сөйләү.
- Тылсымлы һәм хайваннар турындагы әкиятләрне аера белү.
- Әсәрдәге төп геройга үз мөнәсәбәтенең белдерү.
- Укылган әсәрдән чагыштыру, җанландыру, контраст кебек алымнарны таба белү.
- Сүзлекләрдән файдалану.

Личностные результаты:

- 1) формирование чувства гордости за свою Родину, её историю, российский народ;
- 2) формирование средствами литературных произведений целостного взгляда на мир в единстве и разнообразии природы, народов, культур и религий;
- 3) воспитание художественно-эстетического вкуса, эстетических потребностей, ценностей и чувств на основе опыта слушания и заучивания наизусть произведений художественной литературы;
- 4) развитие этических чувств, доброжелательности и эмоционально-нравственной отзывчивости, понимания и сопереживания чувствам других людей;
- 5) формирование уважительного отношения к иному мнению, истории и культуре других народов, выработка умения терпимо относиться к людям иной национальной принадлежности;
- 6) овладение начальными навыками адаптации к школе, к школьному коллективу;
- 7) принятие и освоение социальной роли обучающегося, развитие мотивов учебной деятельности и формирование личностного смысла учения;
- 8) развитие самостоятельности и личной ответственности за свои поступки на основе представлений о нравственных нормах общения;
- 9) развитие навыков сотрудничества со взрослыми и сверстниками в разных социальных ситуациях, умения избегать конфликтов и находить выходы из спорных ситуаций, умения сравнивать поступки героев литературных произведений со своими собственными поступками, осмысливать поступки героев;
- 10) наличие мотивации к творческому труду и бережному отношению к материальным и духовным ценностям, формирование установки на безопасный, здоровый образ жизни.

Метапредметные результаты:

- 1) овладение способностью принимать и сохранять цели и задачи учебной деятельности, поиска средств её осуществления;
- 2) освоение способами решения проблем творческого и поискового характера;
- 3) формирование умения планировать, контролировать и оценивать учебные действия в соответствии с поставленной задачей и условиями её реализации, определять наиболее эффективные способы достижения результата;
- 4) формирование умения понимать причины успеха/неуспеха учебной деятельности и способности конструктивно действовать даже в ситуациях неуспеха;
- 5) использование знаково-символических средств представления информации о книгах;
- 6) активное использование речевых средств для решения коммуникативных и познавательных задач;
- 7) использование различных способов поиска учебной информации в справочниках, словарях, энциклопедиях и интерпретации информации в соответствии с коммуникативными и познавательными задачами;

- 8) овладение навыками смыслового чтения текстов в соответствии с целями и задачами, осознанного построения речевого высказывания в соответствии с задачами коммуникации и составления текстов в устной и письменной формах;
- 9) овладение логическими действиями сравнения, анализа, синтеза, обобщения, классификации по родовидовым признакам, установления причинно-следственных связей, построения рассуждений;
- 10) готовность слушать собеседника и вести диалог, признавать различные точки зрения и право каждого иметь и излагать своё мнение и аргументировать свою точку зрения и оценку событий;
- 11) умение договариваться о распределении ролей в совместной деятельности, осуществлять взаимный контроль в совместной деятельности, общей цели и путей её достижения, осмысливать собственное поведение и поведение окружающих;
- 12) готовность конструктивно разрешать конфликты посредством учёта интересов сторон и сотрудничества.

Предметные результаты:

- 1) понимание родной (татарской) литературы как явления национальной и мировой культуры, средства сохранения и передачи нравственных ценностей и традиций;
- 2) осознание значимости чтения для личного развития; формирование представлений о Родине и её людях, окружающем мире, культуре, первоначальных этических представлений, понятий о добре и зле, дружбе, честности; формирование потребности в систематическом чтении;
- 3) достижение необходимого для продолжения образования уровня читательской компетентности, общего речевого развития, т. е. овладение чтением вслух и про себя, элементарными приёмами анализа художественных, научно-познавательных и учебных текстов с использованием элементарных литературоведческих понятий;
- 4) использование разных видов чтения (изучающее (смысловое), выборочное, поисковое); умение осознанно воспринимать и оценивать содержание и специфику различных текстов, участвовать в их обсуждении, давать и обосновывать нравственную оценку поступков героев;
- 5) умение самостоятельно выбирать интересующую литературу, пользоваться справочными источниками для понимания и получения дополнительной информации, составляя самостоятельно краткую аннотацию;
- 6) умение использовать простейшие виды анализа различных текстов: устанавливать причинно-следственные связи и определять главную мысль произведения, делить текст на части, озаглавливать их, составлять простой план, находить средства выразительности, пересказывать произведение;
- 7) умение работать с разными видами текстов, находить характерные особенности научно-познавательных, учебных и художественных произведений. На практическом уровне овладеть некоторыми видами письменной речи (повествование — создание текста по аналогии, рассуждение — письменный ответ на вопрос, описание — характеристика героев). Умение написать отзыв на прочитанное произведение;
- 8) развитие художественно-творческих способностей, умение создавать собственный текст на основе художественного произведения, репродукции картин художников, по иллюстрациям, на основе личного опыта.

Содержание тем учебного курса (2 класс)

1 сентября-День знаний(6ч)

1нче сентябрь- Белем көне(6сэг.)

Дети ,айда в школу.Дардеманд. Балалар, әйдә мәктәпкә! Дәрдемәнд
Вторая осень в Кырлае..Г.Тукай. Кырлайдагы икенче көз.Г.Тукай
М.Галиев «Сентябрь» М.Галиев «Сентябрь»
Первый учитель.М.Рафиков. Беренче укытучым. М.Рәфыйков
Батулла “Валия” Батулла “Вәлия”
М.Гафури.Родной язык. М.Рафиков.Ишгилде. М.Гафури «Анателе», М.Рәфыйков «Ишгилде»

Родная страна,родной язык, самые родные мои (6 ч)

Туган илем, туган телем, иң кадерлем сез минем!(6сэг.)

Ш.Галиев.Что мне нужно на земле?Э.Муэминова.Родной язык. Ш.Галиев “Жирдә миңа ни кирәк”, Э.Мөәминова “Туган телем”
Какой он Татарстан?Г.Баширов Нинди ул Татарстан? Г. Бәширов Я люблю тебя, Татарстан. Р.Рафиков. Мин яратам сине , Татарстан. Р.Рәфыйков
Казан- столицаТатарстана.Г.Ахунов. Казан Татарстанныңбашкаласы. Г.Ахунов
Республика мой Татарстан. Б.Камалов. “Ватан иксез –чиксез...”Б Камалов “Республикам минем Татарстан”
Какая река Ик? Г.Галиев. Ык нинди елга соң ул? Г.Галиев
Петухи детства зовут.Ш.Галиев. Балачак әтәчләре чакыра. Ш. Галиев

По полям бродит осень (4ч).

Кырлар буйлап уңган көз йөри(4сэг.)

Осень.Г.Тукай. Г.Тукай “Көз” В саду.Г.Галиев. Жимеш бакчасында

Г. Галиев
М.Гафури.До свидания, гуси. М.Гафури “Хушыгыз кыр казлары” Г.Хасанов.Скоро зима. Озакламый кыш. Г.Хәсәнов,
Грустная осень.С.Сунчалай. Күнелсез көз” С. Сүнчәләй . Көзге урман . К. Тәхау Осенний лес.К.Тахау.
Осень ходит.Г.Рахим. Көз йөри. Г.Рәхим, Когда ждем осень. Көзне көткәндә. З.Нури

Люблю семью(4ч.)
Гаиләмне бик яратам(4 сәг.)

Колыбельная.М.Джалиль. Бишек жыры М.Жәлил.Сколько нас.Х.Халиков. Без ничәү Х. Халиков . Твоя мама. И.Гази.Синең әниең.И.Гази.
Если есть крылья... Канатларың булса... Р. Мингалим. Надо.М.Ахметжанов. Кирәк .М.Әхмәтжәнов
4сына и 4 папы.Г.Рахим. Дүрт малай һәм дүрт әти Г.Рәхим
Самый большой человек.Р.Мингалим. Иң зур кеше Р.Мингалим Су иясе (әкият).Водяная(сказка).

Әдәп башы- матур тел(10 сәг.)

Положительные качества.Л.Шаех. Уңай сыйфатлар Л.Шәех, Книга воспитания. Тәрбия китабы К.Насыйри
Доброе утро.Х.Халиков. Хәерле иртә Х.Халиков. За столом.А.Бикчантаева. Өстәл янында Ә.Бикчәнтәева
Так тоже бывает.З.Ахмеров. Шулай да булгалый З. Әхмәров.Новые сани. Яңа чана Р.Ишморатова
Волшебное слово.Ф.Яруллин. “Хикмәтле сүз” Ф.Яруллин. Спасибо.Т.Миннуллин “Рәхмәт” Т.Миңнуллин
Ябеда З.Ахмерова. Әләкче” З.Әхмәрова
Ай-яй.А.Ахмет. Ай – һай!А. Әхмәт
Помощь. Н. Каштанов. Ярдәм.Н. Каштанов

Он еще не вырос.Р.Валиева. Үсмәгән әле ул Р. Вәлиева
Пятно на солнце.Ф.Яруллин. Кояштагы тап.Ф. Яруллин
3 сына.Дардеманд.Өч угыл” Дәрдемәнд. Хлеб.Ипи кадере. А. Шамов.

Труд (4ч).

Тирләп эшләсәң- тәмләп ашарсың(4 сәг)

Из-за чего? И.Туктар. Нилектән икән? И. Туктар .Правая и левая рука.Ш.Галиев. Уң кул белән Сул кул Ш. Галиев
Ленивый мальчик. Ялкау малай”,Сами ухаживаем.Г.Баширов. Үзебез карап үстерәбез Г. Бәширов
Подарок кому?Бүләк кемгә? (әкият) На свою дорогу вышел!Үз юлыңа чыктың, хуш, балам! Г. Хисамов
Ножницы и иголка. Кайчы һәм Энә” Ф. Яруллин,Каз өмәсендә” Р.Төхвәтуллин

Зима(16ч)

Аксакал кыш(16 сәг)

Зима пришла.Б.Рахмат. Кыш килде.Б. Рәхмәт, Эй,Дедушка Мороз.Д.Тарджеманов“Һай, Кыш бабай” Ж. Тәржеманов
Катание на санках.Г.Баширов Чана шуу.Г. Бәширов
Зима разозлилась. К.Ушинский.Кыш ачуланды К. Ушинский.
В.холодный день.Р.Корбан. “Суык көндә” Р.Корбан, Новые сани.Дарзаман. “Яңа чана яна шул” Ж.Дәрзаман
Чвик!И.Туктар. Жем-жем!... Чвик!... И. Туктар
Красная книга.Р.Файзуллин. “Кызыл китап” Р.Фәйзуллин
Не для спасибо.А.Баян Рәхмәт өчен түгел” Ә.Баян
Щенок.М.Рафиков. “Көчөк” М.Рәфыйков
Заяц.Г.Хасанов. “Куян” Г.Хәсәнов, Человек рубит лес.“Кеше урман кисә” Ш.Галиев

Некрасивая кошка.А.Бикчантаева. “Сөйкемсез песи” Ә. Бикчәнтәева
Поможем птицам.К.Тахау. Кошларга ярдәм итик К. Тәхау
Күңел күзе” Р.Хафизова
Затерявшая звезда. “Югалган Йолдыз” Г.Сабитов
Исраф” Г.Баширов “Исраф” Г.Бәширов
Мама нужна!Р.Миннуллин. Әни кирәк!Р. Миңнуллин Бабушка.С.Рахматуллин. Дәү әни С.Рәхмәтуллин, “ 4 девочки.Дүрт кыз” В.Осеева
У мамы нет дочери.К.Булатова. “Әниемнең кызы юк бит” К.Булатова .Өлгер И. Туктар

Весна(7ч).

Яз бигрәк шук икән...(7 сәг)

Как солнце. Р.Валиев. “ Кояш кебек” Р.Вәлиев Тылсымлы елмаю.Волшебная улыбка.Й. Шарапова
В марте месяце.А.Бикчантаева. “Март аенда” Ә Бикчәнтәева Язгы авазлар. Весенние звуки. К. Маковский
Весна идет.Б.Рахмат. “Яз килә” Б.Рәхмәт, Месяц апрель.А.Бикчантаева. “Апрель ае” Ә.Бикчәнтәева
Весна в деревне. Ф.Хусни. “Авылда яз” Ф.Хәсни, Мой гость.А.Кари.“Минем кунагым” Ә.Кари
Первая гроза.Г.Хасанов. Беренче күк күкрәү Г.Хәсәнов.
Весенний дождь.Г.Афзал. “Язгы яңгыр” Г.Афзал.Любовь ребенка к родителям.Г.Тукай.”Баланың ата-анасын сөюе” Г.Тукай.
Ильям авазы” М.Рәфыйков, “ Сабантуй” Ә.Мөәминова

Спасибо вам, ветераны (2ч).

Рәхмәт сезгә ,ветераннар!(2сәг)

Грустный праздник. Ә.МукминоваМонсу бәйрәм. Ә.Мөәминова.Дедушка.М.Магдиев.Дәү эти М.Мәдиев
Из поколения поколению.Х.Халиков.“Буыннардан буыннарга...” Х.Халиков Һәйкәл.Памятник.

Народное творчество (8ч).

Халык авыз ижаты(8 сәг.)

Частушки,считалки,загадки, пословицы.Санамышлар, такмаklar,табышмаklar,мәкальләр.
--

Сказки.Зухра.Старик и водяная. Әкиятләр. “Зөһрә кыз”, “Карт Һәм су анасы”					
Дружба.Татулык					
Голубь и Муравей. Дракон. “Күтәрчен белән Кырмыска”, “Аждаһа»					
Итоговая контрольная работа. Тест. Еллык тикшерү эше. Тест.					
М.Гафури					
Г.Ибраһимов.Г.Ибрагимов.					
Внеклассное чтение.Творчество М.Джалиля. Класстан тыш уку.М.Жәлил ижаты.					
<i>№</i>	<i>Дәрес темасы</i>	<i>Сәг. саны</i>	<i>дата</i>	<i>Контроль.</i>	<i>ЦОР</i>
1	Дети ,айда в школу.Дардеманд. Балалар, әйдә мәктәпкә! Дәрдемәнд	1	2.09		https://resh.edu.ru/
2	Вторая осень в Кырлае..Г.Тукай. Кырлайдагы икенче көз.Г.Тукай	1	6.09		
3	М.Галиев «Сентябрь» М.Галиев «Сентябрь»	1	09.09		
4	Первый учитель.М.Рафиков. Беренче укытучым. М.Рәфыйков	1	13.09		
5.	Батулла “Валия” Батулла “Вәлия”	1	16.09		
6.	М.Гафури.Родной язык. М.Рафиков.Ишгилде. М.Гафури «Анателе», М.Рәфыйков «Ишгилде»	1	20.09		
7	Ш.Галиев.Что мне нужно на земле?Э.Муэминова.Родной язык. Ш.Галиев “Жирдә миңа ни кирәк”, Э.Мөәминова “Туган телем”	1	23.09		
8	Какой он Татарстан?Г.Баширов Нинди ул Татарстан?	1	27.09		https://resh.edu.ru/

	Г. Бәширов Я люблю тебя, Татарстан. Р.Рафиков. Мин яратам сине , Татарстан. Р.Рәфыйков				
9	Казан- столица Татарстана.Г.Ахунов. Казан Татарстанның башкаласы. Г.Ахунов	1	30.09		https://resh.edu.ru/
10	Республика мой Татарстан. Б.Камалов. “Ватан иксез –чиксез...”Б Камалов “Республикам минем Татарстан”	1	4.10		
11	Какая река Ик? Г.Галиев. Ык нинди елга соң ул? Г.Галиев	1	9.10		
12	Петухи детства зовут.Ш.Галиев. Балачак әтәчләре чакыра. Ш. Галиев	1	07.10		
13	Осень.Г.Тукай. Г.Тукай “Көз” В саду.Г.Галиев. Жимеш бакчасында Г. Галиев	1	11.10		
14	М.Гафури.До свидания, гуси. М.Гафури “Хушыгыз кыр казлары” Г.Хасанов.Скоро зима. Озакламый кыш. Г.Хәсәнов,	1	14.10		
15	Грустная осень.С.Сунчалай. Күңелсез көз” С. Сүнчәләй . Көзге урман . К. Тәхау Осенний лес.К.Тахау.	1	18.10		
16	Осень ходит.Г.Рахим. Көз йөри. Г.Рәхим, Когда ждем осень. Көзне көткәндә. З.Нури	1	21.10		https://resh.edu.ru/
17	Колыбельная.М.Джалиль. Бишек жыры М.Жәлил.Сколько нас.Х.Халиков. Без ничәү Х. Халиков . Твоя мама. И.Гази.Синең эниең.И.Гази.	1	25.10		
18	Если есть крылья... Канатларың булса... Р. Мингалим. Надо.М.Ахметжанов.	1	08.11		

	Кирэк .М.Әхмәтжәнов				
19	4сына и 4 папы.Г.Рахим. Дүрт малай һәм дүрт әти Г.Рәхим	1	11.11		resh.edu.ru/ https
20	Самый большой человек.Р.Мингалим. Иң зур кеше Р.Мингалим Су иясе (әкият).Водяная(сказка).	1	15.11		
21	Положительные качества.Л.Шаех. Уңай сыйфатлар Л.Шәех, Книга воспитания. Тәрбия китабы К.Насыри	1	18.11		
22	Доброе утро.Х.Халиков. Хәерле иртә Х.Халиков. За столом.А.Бикчантаева. Өстәл янында Ә.Бикчәнтәева	1	22.11		
23	Так тоже бывает.З.Ахмеров. Шулай да булгалый З. Әхмәров.Новые сани. Яңа чана Р.Ишморатова	1	25.11		
24	Волшебное слово.Ф.Яруллин. “Хикмәтле сүз” Ф.Яруллин. Спасибо.Т.Миннуллин“Рәхмә т” Т.Миңнуллин	1	29.11		
25	Ябеда З.Ахмерова. Әләкче” З.Әхмәрова	1	02.12		
26	Ай-йй.А.Ахмет. Ай – һай!А. Әхмәт	1	06.12		
27	Помощь. Н. Каштанов. Ярдәм.Н. Каштанов	1	09.12		
28	Он еще не вырос.Р.Валиева. Үсмәгән әле ул Р. Вәлиева	1	13.12		
29	Пятно на солнце.Ф.Яруллин. Кояштагы тап.Ф. Яруллин	1	16.12		
30	3 сына.Дардеманд.Өч угыл” Дәрдмәнд. Хлеб.Ипи кадере А. Шамов	1	20.12		
31	Из-за чего? И.Туктар. Ниләктән икән? И. Туктар .Правая и левая рука.Ш.Галиев. Уң кул белән Сул кул Ш. Галиев	1	23.12		
32	Ленивый мальчик. Ялкау малай”,Сами ухаживаем.Г.Баширов. Үзебез карап үстерәбез Г. Бәширов	1	27.12		

33	Подарок кому?Бүләк кемгә? (әкият) На свою дорогу вышел!Үз юлыңа чыктың, хуш, балам! Г. Хисамов	1	30.12		https://resh.edu.ru/
34	Ножницы и иголка. Кайчы һәм Энә” Ф. Яруллин,Каз өмәсендә” Р.Төхвәтуллин	1	13.01		
35	Зима пришла.Б.Рахмат. Кыш килде.Б. Рәхмәт, Эй,Дедушка Мороз.Д.Тарджеманов“Һай, Кыш бабай” Ж. Тәржеманов	1	17.01		
36	Катание на санках.Г.Баширов Чана шуу.Г. Бәширов	1	20.01		
37	Зима разозлилась. К.Ушинский.Кыш ачуланды К. Ушинский.	1	24.01		
38	В.холодный день.Р.Корбан. “Суык көндә” Р.Корбан, Новые сани.Дарзаман. “Яңа чана яна шул” Ж.Дәрзаман	1	27.01		
39	Чвик!И.Туктар. Жем-жем!... Чвик!... И. Туктар	1	31.01		https://resh.edu.ru/
40	Красная книга.Р.Файзуллин. “Кызыл китап” Р.Фәйзуллин	1	03.02		
41	Не для спасибо.А.Баян Рәхмәт өчен түгел” Ә.Баян	1	07.02		
42	Щенок.М.Рафиков. “Көчек” М.Рәфыйков	1	10.02		
43	Заяц.Г.Хасанов. “Куян” Г.Хәсәнов, Человек рубит лес.“Кеше урман кисә” Ш.Галиев	1	14.02		
44	Некрасивая кошка.А.Бикчантаева. “Сөйкемсез пәси” Ә. Бикчәнтәева	1	17.02		
45	Поможем птицам.К.Тахау. Кошларга ярдәм итик К. Тәхау	1	21.02		
46	Күңел күзе” Р.Хафизова	1	24.02		
47	Затерявшая звезда. “Югалган Йолдыз” Г.Сабитов	1	28.02		
48	Исраф” Г.Баширов “Исраф” Г.Бәширов	1	3.03		

49	Мама нужна!Р.Миннуллин. Әни кирәк!Р. Миңнуллин Бабушка.С.Рахматуллин. Дәү әни С.Рәхмәтуллин, “ 4 девочки.Дүрт кыз” В.Осеева	1	07.03		https://resh.edu.ru/
50	У мамы нет дочери.К.Булатова. “Әниемнең кызы юк бит” К.Булатова .Өлгер И. Туктар	1	10.03		
51	Как солнце. Р.Валиев. “ Кояш кебек” Р.Вәлиев Тылсымлы елмаю.Волшебная улыбка.Й. Шарапова	1	14.03		
52	В марте месяце.А.Бикчантаева. “Март аенда” Ә Бикчәнтәева Язгы авазлар. Весенние звуки. К. Маковский	1	17.03		
53	Весна идет.Б.Рахмат. “Яз килә” Б.Рәхмәт, Месяц апрель.А.Бикчантаева. “Апрель ае” Ә.Бикчәнтәева	1	21.03		
54	Весна в деревне. Ф.Хусни. “Авылда яз” Ф.Хәсни, Мой гость.А.Кари.“Минем кунагым” Ә.Кари	1	24.03		
55	Первая гроза.Г.Хасанов. Беренче күк күкрәү Г.Хәсәнов.	1	07.04		
56	Весенний дождь.Г.Афзал. “Язгы яңгыр” Г.Афзал.Любовь ребенка к родителям.Г.Тукай.”Баланың ата-анасын сөюе” Г.Тукай.	1	11.04		
57	Ильям авазы” М.Рәфыйков, “ Сабантуй” Ә.Мәминова	1	14.04		
58	Грустный праздник. Э.МукминоваМоңсу бәйрәм. Э.Мәминова.Дедушка.М.Маг диев.Дәү әти М.Мәдиев	1	18.04		https://resh.edu.ru/
59	Из поколения поколению.Х.Халиков.“Буын- нардан буыннарға...” Х.Халиков Һәйкәл.Памятник.	1	21.04		
60 61 62	Частушки,считалки,загадки,п ословицы.Санамышлар,такма клар,табышмаклар,мәкальләр.	1	25.04 28.04 02.05		https://resh.edu.ru/
63- 64	Сказки.Зухра.Старик и водяная. Әкиятләр. “Зөһрә кыз”, “Карт һәм су анасы”	1 1	05.05 09.05		

65	Дружба.Татулык	1	12.05		
66	Голубь и Муравей. Дракон. “Күгөрчен белән Кырмыска”, “Аждаһа»	1	16.05		
67	Итоговая контрольная работа. Тест. Еллык тикшерү эше. Тест.	1	19.05	1	
68	М.Гафури	1	23.05		
	Г.Ибраһимов.Г.Ибрагимов.				
			68	1	

4 НЧЕ СЫЙНЫФТА ӘДӘБИ УКУ БУЕНЧА ТӨЗЕЛГӘН ЭШ ПРОГРАММАСЫНА АҢЛАТМА ЯЗУЫ

4 сыйныф өчен әдәби укудан эш программасы Татарстан Республикасы Мәгариф Министрлыгы тарафыннан расланган «Татар урта гомуми белем мәктәбенең башлангыч сыйныфлар укуы программасы» нигезендә төзелде. Әлеге программа Казандагы "Мәгариф" нәшриятенең 2014 елда Р.Х.Ягъфәрова авторлыгында чыккан "Уку китабы" дәрәсләгенә нигезләнеп эшләнде.

ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ:

1. Уку күнекмәләрен үстерү һәм камилләштерү.
2. Укуга, китапка кызыксыну, хөрмәт тәрбияләү.
3. Матур әдәбият, аның авторы, әсәрнең жанры, персонажы турында күзаллау булдыру.
4. Дәрәс һәм бәйләнешле әйтмә һәм язма сөйләмгә өйрәтү.
5. Әдәби әсәрләр йогынтысында үз-үзеңне әдәпле тоту күнекмәләре булдыру.

IV СЫЙНЫФ УКУЧЫЛАРЫНЫҢ БЕЛЕМ-КҮНЕКМӘЛӘРЕНӘ ТАЛӘПЛӘР.

1.Уку техникасы.

Аңлап, йөгерек, сәнгатьле уку, уку тизлеген 1 минутка 90-95 сүздән ким булмаска тиеш. Аңлап һәм эчтән шомат уку күнекмәләренә ия буллу. Дәрәс, тиешле тон һәм интонацияне сайлап, сәнгатьле уку ярдәмендә текстның эчтәлеген төшендерә алу.

2.Әдәби текст белән эшләү.

- укылган кискәккә сайлап баш куя белергә;
- текстны мәгънәви яктан бәйлә кискәкләргә бүлә белергә;
- план төзи белегә;
- текстның эчтәлеген буенча сораулар куя белергә;
- укытучы ярдәмендә персонажга бәй бирә белергә;
- балалар тормышына якын әсәрләргә укытучы ярдәмендә дәвам итә белергә тиеш.

3. Әдәбият белемен өйрәнүгә әзерлек.

Хикәяләр, андагы вакыйгалар бирелешә. Персонажларның холкы, эш-гамәлләре.

Халык авыз ижаты.Аның төрләре турында алдагы сыйныфта өйрәнгәннәргә ныгыту.

Әдәп-әхлак темасына багышланган әсәрләрдән яхшы сыйфатларны сайлап ала белү.

4.Сөйләм үстөрү.

Укучылар үзлөштергән материалга нигезләнеп, ирекле сөйләшү – диалог оештыру.

Укучыларның яшъ үзенчәлекләрнә туры килерлек текстлар сайлау.

Текстлар белән эшлэгәндә, укучылар тормышында очраган ситуацияләргә нигезләнеп, кызыклы сораулар бирү.

Ижади эшләргә өйрәтү - хикәя, әкиятләрне дәвам иттерү.

Әдәби текстның теле укучылар өчен төп материал ролен үти. Әдәби әсәрнең тел үрнәкләренә нигезләнү.

Бирелгән якынчы лексик-фразеологик минимумны үтәү.

Планлаштырылган нәтижәләр

1-4 нче сыйныфларны тәмамлаучының түбәндәге нәтижәләргә ирешүе планлаштырыла:

- алга таба белем алуда укуның әһәмиятен, максатын аңлау (китап уку тәҗрибәсенә ия булу, фактлар һәм фикерләр, дәлилләр, мәглүмат эзләү);
- барлык төрдәге текстларны эчтәлеккә аңлап барырылык тизлек белән уку;
- алдан әзерләнеп, чәчмә әсәрләрне сәнгатле уку; шигырьләрне яттан сөйләү;
- уку максатына бәйләп, аның төрләрән сайлау: танышып чыгу өчен уку, жентекләп уку, карап чыгу, эзләнеп, сайлап уку;
- укыганда, чәчмә әсәрләрне шигырьләрдән аера белү, чәчмә һәм шигъри әсәрләргә мисаллар китерү;
- әдәби әсәрләрнең төрләрән аеру (хикәя, мәсәл, әкият, табышмак, мәкаль) һәм аларга мисаллар әйтү;
- төрле типтагы текстларның эчтәлеген аңлап кабул итү, аларның үзенчәлекләрән ачыклап күрсәтү (әдәби, фәнни-популяр, уку белән бәйле, белешмә китаплар);
- әдәби әсәрнең төп фикерен һәм геройларын билгеләү; әһәмиятле вакыйгаларны һәм аларның эзлеклелеген табу; текстка төп фикерне чагылдырылган исем кую, тексттан ачык күрсәтелгән информацияне табу; текстның эчтәлегенә буенча сораулар кую һәм шуларга тексттан дәлилләр китереп җавап бирү; контекстка нигезләнеп, сүзлекләр һәм белешмә әдәбият файдаланып, сүзләрнең мәгнәсен аңлату;
- фәнни-популяр текстларда төп эчтәлеккә билгеләү; шул эчтәлеккә бәйле исем кую; тиешле информацияне табу; текстның эчтәлегенә буенча сораулар кую һәм тексттан мисаллар китереп җавап бирү.
- сурәт(образ) жанлы сөйләмдә, матур әдәбият әсәрләрендә; сурәтнең төрләре, төркемнәре, нәрсәне белдерүе;

- халык авыз ижатының үзенчәлекләре;
- матур әдәбият һәм сәнгатьнең башка төрләре;
- тел белән әдәбиятның бәйләнеше; тормыш яшәештәге рольләре, әһәмиятләре;
- туган телнең кеше һәм халыклар язмышында тоткан урыны; телне өйрәнү, саклауның

килчәк өчен зарурилыгы;

- укылган әсәрләр, авторлары, геройлары турында бәйләнешле, эзлекле итеп сөйли белү;
- яттан белгән әсәрләрне сәнгатьле итеп сөйләү;
- яраткан авторларны, әсәрләрне эзләп табып уку мөстәкыйльлеге.

Шәхескә кагылышлы нәтижәләр:

- туган илгә мәхәббәт, ватанпәрвәрлек хисләре, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү;
- милли үзәк формалаштыру;
- укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру;
- әйләнә-тирә табигатькә дөрес караш булдыру;
- кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү;
- гаделлек, дөреслек, яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган сыйфатларны тану, бәяләү;
- алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү.

Метапредмет нәтижәләр:

Танып-белү гамәлләре:

- әдәби әсәрне дөрес аңлап уку һәм анализлау;
- дөрес нәтижәләр чыгару, гомумиләштерү;
- сәбәп-нәтижә бәйләнеше булдыру;
- үз фикереңне исбатлый һәм яклай алырга күнектерү;
- әсәр хакында дөрес фикер йөртә алу.

Коммуникатив гамәлләр:

- иптәшеңне тыңлый, ишетә белү, ишеткәннән үз фикере белән чагыштыру;

- нәтижәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дәрәс юлны сайлау;
- үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга житкерә белү;
- килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү;
- төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү;
- өлкәннәр һәм яшьтәшләрнең белән продуктив уртақ гамәл оештыру;
- текст буенча сораулар бирә белү.

Регулятив гамәлләр:

- дәрәснең темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү;
- - укыту проблемасын чишү;
- план буенча эшли белү;
- үз фикерләреңне мөстәкыйль дәлилләү;
- үзәналлиз һәм үзбәя булдыру.

Предмет нәтижәләр:

- халык авыз ижаты әсәрләрен үзләштерү, аның матур әдәбият белән уртақ сыйфатларын һәм үзенчәлекләрен аера белү;
- әдәби әсәрнең эчтәлеген аңлау, төп фикерне таба белү;
- әсәрләрне ижтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйләлектә аңлау;
- язучыларның тормыш һәм ижат юлларының мәним фактларын истә калдыру;
- әдәбият теориясе буенча билгеле бер күләмдә теоритек белемгә ия булу;
- әсәрдә автор карашларын ачыклау һәм әсәргә карата үз фикереңне әйтә белү

УКУ КУРСЫНЫҢ ЭЧТӘЛЕГЕ 4нче сыйныф.

(34 сәгать)Туган якта жәй һәм көз. М.Гафури, И.Гази, Р.Миннуллин,
Г.Исхакый, Ә.Бикчәнтәева әсәрләре. – 2 сәг.

Татар халык авыз ижаты. Жырлар, Мәкальләр һәм әйтемнәр. Табышмаклар. Әкиятләр. Бәетләр. – 5сәг.

Мәшһүр татар язучылары һәм шагыйрьләре. Г.Тукай, М.Гафури. Ф.Әмирхан. К.Тинчурин. Ш.Камал. Г.Ибраһимов. Н.Такташ. Х.Туфан. Ш.Маннур. М.Жәлил. С.Хәким, И.Гази. Ф.Хәсни. С.Хәким. Г.Бәширов. Ә.Еники. Н.Исәнбәт. А.Гыйләжөв. М.Әмир әсәрләре. – 13сәг.

Туган якта кыш һәм яз. Н.Дума́ви. Г.Хәсәнов. Г.Камал. Г.Ибраһимов шигырь һәм хикәяләре. – **2сәг.**

Тәржемә әсәрләр. Я.Гримм, В.Гримм. Х.К.Андерсен. А.С.Пушкин. Л.Н.Толстой. М.Горький. М.Твен. А.Экзюпери әкиятләре. – **3сәг.**

Шигърият дәфтәре. Г.Утыз Имәни. Дәрдемәнд. Н.Дума́ви. Р.Әхмәтжан. Ф.Кәрим. – **2сәг.**

Язучылар – балаларга. Х.Вахит. К.Насыйри. А.Алиш. Р.Хафизова. Ш.Галиев. Л.Ихсанова. Н.Дәүли. М.Юныс. Ф.Яруллин. Н.Фәттаһ. – **7сәг.**

4 сыйныфта укыту Ягъфәрова Р.Х. Уку китабы: 4 нче сыйныф өчен дәреслек: 2 кискәктә.- Казан:Мәгариф, 2014 *буенча алып барыла.*

План буенча атнага 1 сәгать исәбеннән 34 сәг.кә төзелде.

№	Бүлек	Сәгатьләр саны	
1.	Туган якта җәй һәм көз.	2	
2.	Татар халык авыз ижаты	5	
3.	Мәшһүр татар язучылары һәм шагыйрьләре.	13	
4.	Туган якта кыш һәм яз.	2	
5.	Тәржемә әсәрләр	3	
6.	Шигърият дәфтәре.	2	
7.	Язучылар – балаларга.	7	
	Барлыгы	34	

Календарь- тематик план

№ п/п	<u>Дәрес темасы</u>	Сәг. Саны	Дәрес үткәру вакыты		ЦОР
			План	Факт.	
	Туган якта жэй һәм көз.				
1	М.Гафури.Язык матери. Гафури М. Ана теле. Гази И.Жаворонок идущий вслед за солнцем. Гази И. Кояш артыннан киткән тургай. Миңнуллин Р. Жәйнең яшел аты. Ә. Бикчәнтәева. Көз. Осень.	1	6.09		
2	Г.Исхакый.Идел буеның көзләрендә.. Г.Исхаки.Осень на Волге.	1	13.09		
3	Народные песни.Загадки.Пословицы и поговорки. Жырлар. Табышмаклар. Мәкальләр һәм әйтемнәр.	1	20.09		https://resh.edu.ru/
4	Сказки.Три ума. Әкиятләр. Өч сорау.	1	27.09		
5	Гакыллы хәйлә хикәяте.	1	04.10		
6	Тринадцать. Унөч.	1	11.10		
7	Каракош.	1	18.10		
	Знаменитые татарские писатели и поэты Мәшһүр татар язучылары һәм				

	шагыйрьләре.				
8	Тукай Г.Из воспоминаний. Тукай Г. Исемдә калганнар	1	25.10		https://resh.edu.ru/
9	Тукай г.Родная деревня.Книга.Счастье.Мышь в молоке. Тукай Г. Китап. Туган авыл. Тукай Г. Сөткә төшкән тычкан. Арыслан илә тычкан. Бәхет.	1	8.11		
10	Ф.Амирхан. Зухра на луне. Әмирхан Ф. Ай өстендәге Зөһрә кыз.	1	15.11		
11	К.Тинчурин. Встреча. Тинчурин К. Очрашу.	1	22.11		
12	Ш.Камал. Голос курая.Проверочная работа. Камал Ш. Курай тавышы. Беренче чиректә үтелгән эсәрләр буенча тикшерү эше.	1	29.11		
13	Г.Ибрагимов.Начало весны. Ибраһимов Г. Яз башы. Х.Такташ.Песня зимы. Такташ Н. Кыш жыры. Урман.	1	06.12		https://resh.edu.ru/
14	Х.Туфан У аждого свой язык. Туфан Х. Нәркемнең үз иле...Илгә сәлам.	1	13.12		
	Маннур Ш. Әткәм-әнкәмнең теле.				
15	МДжалиль Юные друзья. Лес. Жәлил М. Кечкенә дуслар. Бакчачы. Жәлил М. Урман. Бер үгет.	1	20.12		https://resh.edu.ru/
16	И.азиТрясогузка.	1			

	Гази И. Сиртмәкойрык.		27.12		
	ХусниФ.Нерассказанный рассказ. Хөсни Ф. Сөйләнмәгән хикәя.				
17	Хаким С.Тукаю..Дождь идет. Хәким С. Ява яңгыр, ихласланып ява... Тукайга.	1	17.01		
	Баширов Г.Весенний сабантуй Бәширов Г. Язгы сабан туйлары.				
18	ЕникиА.Красота. Еники Ә. Матурлык.	1	24.01		
	Исәнбәт Н. Хужа Насретдин.				
19	Гыйләжев А. Дүртәү. ГилязовА. Четверо.	1	31.01		
	Әмир М. Жиргән теле.				
20	Сыйныфтан тыш уку. Тема: М.Жәлил ижаты. Внеклассное чтение.	1	07.02		https://resh.edu.ru/
	Туган якта кыш һәм яз.				
21	Думаи Н. Беренче кар. Хәсәнов Г. Декабрь. Хасанов Г.Декабрь.	1	14.02		
	Бүреләр, үгез һәм без				
	Камал Г. Масра авылында яз башы. Весна в деревне Масра.				
22	Ибраһимов Г. Шулай итеп, балыкка китмәкче булдык... Таким образом решили идти на	1	21.02		

	рыбалку.				
	Туган якта кыш һәм яз бүлеген ныгыту Тест.				
	Тәржемә әсәрләр.				
23	Я.Гримм.В.Гримм.Красная шапочка. ГриммЯ., Гримм В. Кызыл калфак.	1	28.02		
	Андерсен Х. К. Патшаның яңа киеме. Андерсен Х. К.Новый наряд короля.				
24	Пушкин А.С. Балыкчы һәм балык турында әкият. ПушкинА.С. Сказка о рыбаке и рыбке.	1	07.03		
	Толстой Л.Н. Балачак. Толстой ЛН.Детство.				
25	Твен М. Том Сойер мажаралары. Әсәрне анализлау. М.Твен.Приключения \Тома Сойера.	1	14.03		
	Экзюпери А. Нәни принц. Экзюпери.Маленький принц.				https://resh.edu.ru/
	Тәржемә әсәрләр бүлеген кабатлау Тест.				
	Шигърият дәфтәре.				
26	Утыз Имәнии Г. Заманга иярү турында.	1	21.03		
	Дәрдемәнд. Ачылды, кар эреп, таулар, тугайлар... Түктә кояш				

	нурларын алтын-сары...				
	Думаи Н. Жэйге айлы төн. Лунная ночь.				
27	Кәрим Ф. Гармун турында. Карим ФПро гармун	1	11.04		
	Әхмәтжан Р. Тургай жыры. Р. Ахметжан.Песня жаворонка				
	Шигърият дәфтәре бүлекген ныгыту.				
	Язучылар – балаларга.				
28	Насыйри К. Әбүгалисина. КНасыйри .Абугалисина.	1	18.04		
	Насыйри К. Әбүгалисина тулысы белән уку.				
29	А.Алиш. Болтливая утка. Алиш А. Сертотмас үрдәк. Класстан тыш уку.А.Алиш хикәяләре	1	25.04		https://resh.edu.ru/
	Хафизова Р. Киек каз юлы. Млечный путь.				
30	ГалиепШ Самое первое слово. Галиев Ш. Иң беренче сүз. Карандаш төпчегенең ак кәгазь белән хушлашуы.	1	02.05		
	Галиев Ш. Сүзләр иленә сәяхәт. Ялкау .Лентяй.				
	Без – Тукай оныклары. Рәхмәтләр хакында.				
31	Ихсанова Л. Жир астында жиде көн	1	09.05		

	Семь дней под землёй.				
32	Дәүли Н. Каракай – йорт эте. Каракай- домашнее животное.	1			
	Юныс М. Жиде могжиза. Юныс.Семь чудес.		23.05		
33	Үткәннәрне кабатлау. Еллык йомгаклау тесты. Итоговый тест.	1	16.05		
	Мисыр пирамидалары. Пирамиды Египта.	1			https://resh.edu.ru/
34	Фәнис Яруллин. Туган ягы кирәк кешегә. Тугры дус. Рәхәт тә соң! Ф.Яруллин.Каждому нужна родная сторона.		23.05		
	Семинар “Минем яраткан язучым”				

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЕ УЧЕБНЫЕ МАТЕРИАЛЫ ДЛЯ УЧЕНИКА

Уку китабы (в 2 частях), 4класс ;Р.Х.Ягъфарова,Татарстан китап нәшрияты

-Уку китабы(в 2 частях), 2 класс Р.Х.Ягъфарова, РИ. Раскулова , Татарстан китап нәшрияты;

ЦИФРОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ И РЕСУРСЫ СЕТИ ИНТЕРНЕТ

<https://myschool.edu.ru/>

<https://resh.edu.ru/>

<https://lesson.edu.ru/>